Ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpano

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 25 luvun muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi (HE 127/2026 vp)

MINISTRY OF JUSTICE
FINLAND

Asiantuntijalausunnon keskeinen sisältö

1. Esityksen tausta
2. Esityksen keskeinen sisältö
3. Esityksen keskeiset vaikutukset

1. Esityksen tausta

Esityksen tausta

- Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön ”ihmiskauppadirektiivin muutosdirektiivi” eli Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1712 ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun direktiivin 2011/36/EU muuttamisesta.
- Esityksessä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

2. Esityksen keskeinen sisältö

1. Ihmiskauppasäännöksen täydentäminen sijaissynnyttäjäksi saattamista koskevalla teon tarkoituksella
2. Ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön kriminalisoiminen ja siihen liittyvät ehdotukset
3. Määräyksenantovaltuus lakiin kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta

Esityksen keskeinen sisältö 1/3: Ihmiskauppasäännöksen täydentäminen sijaissynnyttäjäksi saattamista koskevalla teon tarkoituksella

- Ihmiskauppa voimassa olevassa rikoslain (RL) 25 luvussa
  - 3 § Ihmiskauppa: määritelmän rakenne: 1. keino/ teon kohde alle 18v + 2. tekotapa + 3. tarkoitus
  - 3 a § Törkeä ihmiskauppa (enimmäisrangaistus 10 vuotta vankeutta)

➢ Esitys: teon vaihtoehtoisten tarkoitusten luettelon täydentäminen (RL 25:3:ään): ”- - hänen saattamisekseen - - tai muihin ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin *taikka sijaissynnyttäjäksi* - -”
  - Taustalla muutosdirektiivin velvoite (ihmiskauppaa koskien myös sijaissynnytyksen hyväksikäyttöä pidettävä hyväksikäyttönä) ja rikosoikeudellinen laillisuusperiaate
  - Ei tarkoita, että kaikki sijaissynnytysjärjestelyt kriminalisoitaisiin sellaisinaan

Esityksen keskeinen sisältö 2/3: Ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytön kriminalisoiminen ja siihen liittyvät ehdotukset

Uusi RL 25:3d: Ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö

- ”Joka käyttää 3 tai 3 a §:ssä tarkoitetun rikoksen kohteeksi tietämänsä henkilön suorittamaa palvelua, on tuomittava ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.”
  - Esityksen keskeisin ehdotus
  - Koskisi eri ihmiskaupan muotojen yhteydessä tapahtuvaa ihmiskaupan uhrin palvelun käyttöä yleisesti
    - Johtaisi rangaistavuuden alan laajentumiseen koskien keskeisesti työperäistä ihmiskauppaa, keskeisesti ravintola-, siivous- ja rakennusaloilla sekä maataloudessa
    - Esim. laitossiivoojan tai kotisiivoojan käyttö, tarjoilijan tai kokin palvelun käyttäminen ravintolan asiakkaana, seksuaalista hyväksikäyttöä merkitsevän seksuaalipalvelun käyttäminen, sijaissynnytyspalvelun käyttäminen
    - Korotettu tahallisuusvaatimus suhteessa uhrin asemaan
  - Taustalla muutosdirektiivin ehdoton, laaja kriminalisointivelvoite, joka ei kuitenkaan edellytä mitään tiettyä rangaistustasoa + RL:ssa vain RL 20:8 (seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö)

Tähän liittyvät ehdotukset:

- Muutosdirektiivin velvoitteen mukaisesti kyseinen rikos oikeushenkilön rangaistusvastuun piiriin (RL 25:10:ää muuttamalla)
- Lisäksi tarpeelliset muutokset muihin lakeihin:
  - Pakkokeinolain, poliisilain ja rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain muutokset:
    kyseisen rikoksen tutkinta- ja estämistoimivaltuudet (rikos Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluviin rikoksiin + rikos televalvonnan ja peitellyn tiedonhankinnan perusterikokseksi kaikkiin kolmeen lakiin)
  - Oikeudenkäymiskaaren ja esitutkintalain muutokset:
    kyseisen rikoksen asianomistajan kuulustelusta esitutkinnassa tehtyä ääni- ja kuvatallennetta voitaisiin tietyissä asianomistajaa koskevissa tilanteissa käyttää tuomioistuimessa todisteena, jos syytetylle on varattu asianmukainen mahdollisuus esittää kuulusteltavalle kysymyksiä

Esityksen keskeinen sisältö 3/3: Määräyksenantovaltuus lakiin kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta

” 4 luku

Auttamisjärjestelmä

--

34 §

Esitys auttamisjärjestelmään ottamiseksi

Julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin toimija voi tehdä Joutsenon vastaanottokeskukselle esityksen ihmiskaupan uhriksi olettamansa henkilön ottamiseksi auttamisjärjestelmään. Esityksen voi tehdä myös henkilö itse.

Maahanmuuttovirasto voi antaa Joutsenon vastaanottokeskusta koskevia tarkempia määräyksiä esityksen tekemistä koskevista menettelytavoista ihmiskaupan uhrien tavoittamiseksi ja tunnistamiseksi sekä heidän ohjaamisekseen avun ja tuen piiriin.”

- Uutta 2 momenttia ehdotetaan kansallisen sääntelyn saattamiseksi paremmin ihmiskaupan uhrien auttamista ja tukemista koskevien muutosdirektiivin velvoitteiden kanssa yhteensopivaksi.

3. Esityksen keskeiset vaikutukset

Esityksen keskeiset vaikutukset

- Ihmiskaupan ehkäiseminen rangaistussäänteleyllä
- Ehdotettavan uuden, ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevan rikoksen estämisen ja selvittämisen edistäminen tarpeellisilla toimivaltuuksilla
- Haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden suojeleminen rangaistussäänteleyllä sekä mahdollistamalla tietyissä tilanteissa kuulustelusta esitutkinnassa tehdyn ääni- ja kuvatallenteen käyttäminen todisteena
- Taloudelliset vaikutukset rikosprosessiketjun toimijoille olisivat kokoluokaltaan sellaiset, että ne ovat hoidettavissa nykyisten menokehysten puitteissa. Uusia ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevia tapauksia rikosprosessiketjuun vuosittain arviolta keskimäärin jonkin verran alle 24.

Kiitos!

www.ministryofjustice.fi